

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 10. december 2015 i sag nr. BS [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
mod
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er anlagt ved retten i Randers den 20. juli 2010, vedrører personskadeerstatning i anledning af en færdselsulykke den 29. juli 2007 herunder særligt spørgsmålet om årsagssammenhæng.

Sagsøgeren, [REDACTED] har nedlagt påstand om, at sagsøgte, [REDACTED] til sagsøgeren skal betale 601.559,94 kr. med tillæg af rente af 62.930,73 fra 1 måned fra sagsanlæg samt rente af 538.629,21 kr. fra 1 måned efter Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 20. marts 2015.

Sagsøgte har nedlagt påstand om frifindelse.

Beløbet på 62.930,73 kr. i sagsøgerens påstand udgøres af behandlingsudgifter og godtgørelse for svie og smerte mens beløbet på 538.629,21 kr. udgøres af mén og erhvervsevnetab.

Oplysningerne i sagen

Twisten angår primært, om der er årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet og sagsøgerens gener. Såfremt der er årsagssammenhæng, har sagsøgte bestridt opgørelsen af kravet i relation til, om der er dokumentation for et helt års fysioterapi, om der er grundlag for svie og smertegodtgørelse opgjort til det maksimale beløb og om beregningen af erhvervsevnetabet kan tage udgangspunkt i en lønindtægt herunder i givet fald betydningen af en lønstigning kort før uheldet. Bortset herefter er der ikke tvist om den økonomiske opgørelse af kravet.

Den 29. juli 2007 var sagsøgeren involveret i et færdselsuheld. Af sagsøgerens lægejournal vedrørende uheldet fremgår bl.a.

"01-08-2007 Kons./Besøg

29/7 påkørte familien et rådyr. Pt var passager i bilen og sad med drejet hoved bagud for at tale med søn som sad på bagsædet. Hård opbremsning

og undvige drejning."

Bilen, en VW Passat årgang 2006, blev efter uheldet via forsikringsselskabet repareret for ca. 33.500 kr. incl. moms.

Af lægejournal fra egen læge i forbindelse med første besøg efter uheldet fremgår bl.a.:

"Obj: Helt stiv i nakken. Bevægeudslag i alle planer under halvdelen af det normale. Meget spndt trapezius bilatt værst på ve side.
Whiplash læsion"

Sagsøgeren fortsatte med at have gener og fik den 22. august 2007 en henvisning til fysioterapi.

Af lægejournal fra egen læge dateret den 24. september 2007 fremgår, at sagsøgeren klagede over smerter i venstre hofte, hvilket var anmeldt til forsikringen. Af journalnotat af 25. september 2007 fremgår, at der tillige blev klaget over smerter omkring højre hofte

Af hjemkommunens socialjournal fremgår bl.a. den 21. november 2008, at sagsøgeren vurderes at være delvist sygemeldt "fra ethvert erhverv"

Af statusattest af 2. april 2008 fra egen læge fremgår bl.a.

"Symptomer er fuldstændig uændret og ikke bedre i den forløbne tid. Altid hovedpine og koncentrationsbesvær. Beh hos fys 1 gang om ugen. Arbejder 18 timer ugentligt. Er dårlig når pt kommer hjem med voldsom hovedpine, manglende koncentration og voldsom træthed. Sover som regel tungt i 2 timer efter hjemkomst. I weekender også gener men ikke så voldsom som når pt arbejder.
Samtidig med smerter i hoved og nakke er der også smerter lavt i lænderyg med udstråling til hø hofte.

...

Konklusion

Svær smertetilstand efter whiplash f 3/4 år siden. Ingen bedring. Finder det relevant at pt. ses af neurolog mhp vurdering ang spinalstenose i col cervikalis..."

Af udtalelser fra fysioterapeut af 7. april 2008 fremgår bl.a.

"Klager over konstante smerter i hoved, nakke, lænd, samt ned i ben efter trafikuheld d. 29. juli 0[7].

Uanset hvad der er prøvet, så har der ikke været nogen fremgang hverken med hensyn til smerterne, bevægelighed eller funktionsniveau.

Er blevet behandlet/set af undertegnede 32 gange siden 28. august 0[7].

Målet med behandlingen har i første omgang været at dæmpe smerterne, samt at genvinde bevægelighede - dernæst at genvinde funktionsnieauet.

...

Har ønsket at iværksætte decideret genoptræning; men [REDACTED] har hverken haft ressourcer og overskud til det. Desuden har selv lettere øvelser provokeret stærke smerter. Omvendt har pause i behandlingen betydet en forværring af hendes tilstand.

[REDACTED] tilstand vurderes her og nu værende som stationær; men det kan ikke på sigt (1 - 3 år) udelukkes, at der kan ske en markant bedring.

..."

På foranledning af sagsøgte blev der indhentet en speciallægeerklæring af 23. juni 2008 fra speciallæge i neurokirurgi, Overlæge Gorm von Oettingen. Det fremgår heraf bl.a.:

"Tidligere sygdomme og indlæggelser

I det væsentlige rask. Ingen tidligere klager fra det musculoskeletale system og specielt ingen hovedpine eller nakkeskuldresmerter.

Nuværende

Kom en søndag den 29.07.07, kørende i en Passat, hvor hun sad på passagersædet, og hvor bilen med ca. 70 km/timen kører frontalt ind i et rådyr. Skadeslidte sad på forsædet og diskuterende med bagsædepassager og var uforberedt på den hårde opbremsning samt efterfølgende kollision med rådyret. Bilens højre køler og kofanger bliver ødelagt, men bilen er dog i stand til at køre fra ulykkesstedet. Adspurgt nærmere er skadelidte ikke bevidstløs og pådrager sig ikke et slag mod hovedregionen. Bilen var udstyret med nakkestøtte og skadelidte brugte sikkerhedssele. Airbaggene ikke udløst. Udvikler derefter gradvist inden for et par døgn og specifikt i løbet af mandag følgende klager, som siden har været uændret til stede:

- 1) Kraftig hovedpine med ledsagende kvalme uden opkastning.
Hovedpinen er som et spændebånd omkring hovedet og har ingen sidelokalisation og beskrives ikke som pulssynkron. Er ikke ledsaget af synsforstyrrelser eller svimmelhed. Udvikler et enkeltstående besvimelsesanfald den 30.07.07, dog ingen vidner hertil.
- 2) Nakkeskuldresmerter, som er mest svarende til højre nakkeskuldrefæste med udstråling til begge skulderregioner og kan periodevis være ledsaget af føleforstyrrelser af alle 10 fingre i form af sovende fornemmelse. Nakkeskuldresmerterne med føleforstyrrelserne forværres ved belastning.
- 3) Lave lænderygsmerter med udstråling til højre balde samt midt på højre underben og disse lændesmerter forværres ligeledes ved belastning.
- 4) Hukommelses- og koncentrationsbesvær, idet skadelidte ikke længere er i stand til at koncentrere sig om læsning, hukommelsesspil og udtrættes hurtigt, hvorefter hun trænger til hvil.

Overnævnte 4 klager har medført, at skadelidte var sygemeldt de første 14 dage efter ulykken og siden har været deltidssygemeldt, hvor hun er i stand til at passe sit arbejde i ægtefælles virksomhed fra ca. kl. 09.00 til kl. 12.30 om eftermiddagen, hvor hun må forlade sit arbejde og tage hjem for at slappe af/ sove, idet hun udvikler tiltagende hovedpine samt nakkesmerter. Forløbet af ovennævnte 4 klager har været uændret til stede. Klagerne er

ikke anfaldsvis, nærmest konstant til stede og forværres ved belastning. Er i konservativt behandlingsforløb hos fysioterapeut, i starten 2 gange om ugen frem til december 07, hvorefter hun nu opsøger fysioterapeut 1 gang om ugen. Angiver ingen væsentlig effekt af fysioterapien på ovennævnte 4 klager. Har endvidere forsøgt zoneterapi samt ultralydsbehandling mod muskelsmerter uden væsentlig effekt.

...

Objektivt

...

Hals: Der findes kraftig indskrænket bevægelse ved for- og bagoverbøjning med manubrium sterni afstand på 30 cm, næsten ophævet bagoverbøjning, dette fremkalder kraftig nakkehovedpineklager. Der findes næsten normal sidedrejning, som vurderes til at være indskrænket med 20 %. Der findes ved palpation kraftig palpationsømheds svarende til trapeziusranden inklusiv langs ligamentum nuchae transversus. Ingen væsentlig midtlinjeømheds. Der findes svarende til nakkeskulderåget ingen muskelatrofi.

...

Konklusion

...

Med baggrund i sygehistorie, de fremførte klager samt objektiv undersøgelse findes der god overensstemmelse med traumemekanismen og patientklager. Det må forventes, at skadelidte 1 år efter traumet fortsat er præget af følger tilstanden som følge af nakke-distorsionen, og at der hos skadelidte er tale om et kronisk sygdomsforløb, som formentlig vil vedvare over de næste år. Erfaringsmæssigt kan der ske en vis bedring over en længere (4-5 år) årrække."

Den 21. januar 2009 blev sagsøgeren bevilliget flex-job med 2/3-tilskud.

Arbejdsskadestyrelsen har den 1. juni 2012 afgivet en vejledende udtalelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 10. Det fremgår heraf, at menigheden er vurderet til under 5 % og erhvervsevnetabet er vurderet til under 15 %.

Af begrundelsen for menigheden fremgår bl.a.

"Vi vurderer, at det ikke i tilstrækkelig omfang er sandsynliggjort, at der er årsagssammenhæng mellem ulykken og [redacted] gener.

Ved vurderingen har vi lagt vægt på traumets karakter, der efter vores vurdering ikke er egnet til at fremkalde de angivne gener."

Af begrundelsen for erhvervsevnetabet fremgår bl.a.

"Ved vurderingen af erhvervsevnetabet har vi lagt vægt på, at der efter vores vurdering ikke er årsagssammenhæng mellem ulykken og [redacted] generelle gener."

Der er forud for sagsanlægget indhentet en Crash-test af 8. marts 2010. Af

konklusionen heri fremgår, at "uanset påkørsel eller overkørsel af dyret er hastighedsændingen under 2 km/t"

På foranledning af en henvendelse fra sagsøgerens advokat traf Arbejdsskade styrelsen den 6. juli 2012 afgørelse om, at deres vurdering af 1. juni 2012 blev fastholdt.

Retslægerådet har afgivet udtalelser af 14. maj 2013 og 26. juni 2014. Af udtalelserne fremgår bl.a.:

"Spørgsmål 1:

Retslægerådets bedes oplyse, hvorvidt sagsøger ved færdselsuheldet den 29. juli 2007 har pådraget sig skader/gener.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet oplyse, hvilke skader/gener, sagsøger har pådraget sig.

Tre dage efter uheldet konsulterede sagsøger sin praktiserende læge med klager over nytilkomne smerter i nakken. Lægen fandt stivhed og bevægelsesindskrænkning i halshvirvelsøjlen ledsaget af muskelspændinger. Det journalførte taler for, at sagsøger ved uheldet pådrog sig forstuvning af halshvirvelsøjlen, også benævnt nakkedistorsion.

Spørgsmål 2:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, bedes Retslægerådet oplyse, om de gener, sagsøger har pådraget sig ved ulykken den 29. juli 2007 må antages at være varige.

Lokalsymptomerne fra halshvirvelsøjlen er beskrevet i mere end et år efter begivenheden; uheldet har således forårsaget gener i en langvarig periode. Retslægerådet kan ikke prognosticere varigheden ud over det beskrevne.

Spørgsmål 3:

Retslægerådet bedes oplyse, om sagsøger forud for ulykken har haft helbredsmæssige problemer.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet oplyse om disse helbredsmæssige problemer har været funktionshindrende for sagsøger.

Spørgsmålet har resumé karakter, og Retslægerådet kan ikke indestå for en udtømmende besvarelse; det kan dog oplyses, at sagsøger i årene forud for begivenheden konsulterede sin læge med måneders mellemrum for forskellige småskavanker uden afgørende klinisk signifikans.

Spørgsmål 4:

Retslægerådet bedes oplyse, om sagsøgers tilstand, som denne er beskrevet i det lægelige materiale er forårsaget – helt eller delvist – af færdselsuheldet den 29. juli 2007 eller af andre forhold.

I det omfang Retslægerådet vurderer, at sagsøgers tilstand helt eller delvist er forårsaget af andre forhold end uheldet den 29. juli 2007 bedes disse nærmere beskrevet.

Retslægerådet bedes begrunde sit svar.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1 og 2.
Retslægerådet ser det ikke som sin opgave at årsagsforklare samtlige spekter af sagsøgers generelle helbred.

Spørgsmål 5:

Retslægerådet bedes oplyse, om der i sagens bilag/sagens lægelige akter er omtalt andre forhold/årsager, herunder sygdomme, andre uheld/ulykker, belastningstilstande eller andet, der kan være egnet til at påføre sagsøger de gener/skader, der bl.a. er omtalt i statusattesten fra egen læge af 6. december 2007 og 2. april 2008 (bilag 6), speciallægeerklæring af 23. juni 2008 (bilag 9) m.v.

Spørgsmålet har i nogen grad resumékarakter, og Retslægerådet kan ikke indestå for en udtømmende besvarelse; når det er sagt, kan det dog oplyses, at der ikke er nogen iøjefaldende alternativ forklaring.

...

Spørgsmål 8:

Retslægerådet bedes oplyse, om det kan have betydning for de sagsøger påførte skader, at der forud for selve påkørslen af rådyret sker en kraftig opbremsning og undvigemanøvre.

Vurdering af konsekvenserne af retnings- og hastighedsændringerne med videre ligger uden for Retslægerådets sagkundskab.

Spørgsmål 9:

Retslægerådet bedes oplyse, om der er lægelig videnskabelig evidens for, at der skal en bestemt kraftpåvirkning eller hastighedsændring til, før end ulykke er egnet til at medføre skader/varige mén.

Nej, det er der ikke.

...

Spørgsmål 11:

Retslægerådet bedes oplyse, om der er overensstemmelse mellem objektive fund og subjektive klager. I den forbindelse bedes Retslægerådet oplyse, om det i en sag som nærværende er sædvanligt med diskrepans mellem objektive fund og subjektive klager.

Ved undersøgelse hos den praktiserende læge 01.08.07, var der god overensstemmelse mellem subjektive klager og lægens objektive fund.

Spørgsmål A:

I tilslutning til svaret på spørgsmål 1, ønskes det oplyst, om der sædvanligvis antages at være en korrelation mellem hastighedsændring og en decelerations evne til at forvolde fysiske skader.

Selv om der ikke måtte foreligge undersøgelser, som på overbevisende måde demonstrerer en sådan korrelation, ønskes det oplyst, om der efter almindelig lægelig erfaring må antages at være en nedre grænse for hvilke påvirkninger, der rimeligvis kan antages at føre til skader.

Såfremt det lægges til grund, at den i DanCrash erklæring af 8. marts 2010 vurderede hastighedsændring var mellem 1 og 2 km/t, ønskes et i forbindelse med besvarelsen oplyst, om fysiske påvirkninger ved færdselshændelsen forventeligt vil føre til fysiske skader på personer i bilen.

Tekniske vurderinger af biluheld og vurdering af konsekvenser af hastighedsændringer ligger udenfor Retslægerådets sagkundskab.

Spørgsmål B:

Har sagsøger udviklet et kronisk smertesystem.

I givet fald bedes Retslægerådet redegøre for, om symptomerne er specifikke for påvirkninger ved hændelser som den, sagsøger var udsat for den 29. juli 2007.

Retslægerådet bedes i tilslutning til besvarelsen nærmere redegøre for, om relationer mellem påkørsler og udvikling af kroniske smertesyndromer er entydige, eller om årsager til sådanne kroniske smertetilstande kan være mange og komplekse.

Med en varighed på mere end et år, vil det være i overensstemmelse med almindelig anerkendt medicinsk sprogbrug, at tale om kronisk smertetilstand.

Lokalsymptomer fra halshvirvelsøjlen er generelt uspecifikke, men den tætte tidsmæssige relation taler for nakke-distorsion forårsaget af trafikuheldet.

Spørgsmålets tredje led er generelt, og besvarelsen kræver ikke Retslægerådets medicinske skøn.

Spørgsmål C

Ses smertetilstande som de, sagsøger påberåber sig, også hos personer, der ikke har været udsat for påkørsler eller lignende traumer.

Det ønskes i tilslutning til besvarelsen oplyst, om gener som de, sagsøger påberåber sig, er almindeligt forekommende i den danske befolkning.

Spørgsmålet er generelt, og besvarelsen kræver ikke Retslægerådets medicinske skøn.

Spørgsmål D:

Kan sagsøgers mulige udvikling af et kronisk smertesystem forklares ud fra hendes psykiske konstitution, jf. journalnotater af 9. januar 2004, 16. januar 2004, 5. april 2005, 29. november 2005, 18. september 2006, 19. september 2006, 24. oktober 2006, 6. november 2006, 19. februar 2007, 27. februar 2007 samt de mellemliggende fysiske klager.

De anførte – oftest yderst summariske journalnotater – tjener ikke til forklaring af andet end temaet for den konkrete konsultation.

Spørgsmål E:

Foreligger der en fysisk forklaring på sagsøgers lænde-/rygsmerter? I givet fald hvilken.

Det ønskes i tilslutning hertil oplyst, om der er holdepunkter for at fastslå, at disse er forårsaget af påkørslen den 29. juli 2007.

MR-skanning af lænderyggen foretaget 07.07.10 viste i al væsentlighed normale forhold.

Lænderygsmerter er almindelige i befolkningen og kan ikke i den aktuelle sammenhæng kædes direkte sammen med uheldet 29.07.07.

Spørgsmål F:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger er kognitivt reduceret. I givet fald ønskes det oplyst, om der er holdepunkter for at fastslå, at dette kan henføres til de påvirkninger, sagsøger var udsat for i forbindelse med hændelsen den 29. juli 2007.

Nej.

Spørgsmål G:

Foreligger der objektive fund ved klinisk eller billeddiagnostisk undersøgelse, der bidrager til at afgøre, om sagsøgers hoved-/nakkegener må henføres til hændelsen den 29. juli 2007.

Ja, undersøgelsen hos sagsøgers praktiserende læge 01.08.07."

"...

Spørgsmål I:

Forudsætter en beskadigelse af nakkevæv i forbindelse med påkørsler bagfra en vis fysisk påvirkning, eller er det Retslægerådets opfattelse, at strukturer i nakkemuskulaturen kan påvirkes og beskadiges ved påvirkninger, uanset dennes styrke.

Det ønskes i tilslutning til besvarelsen oplyst, om det almindeligvis antages, at gener, som de sagsøger beskriver, forudsætter, at nakkemuskulaturen har været udsat for en påvirkning af en vis styrke.

Der henvises til Retslægerådets årsberetning 1998-1999 side 62, spalte 2 - "Det er en betingelse for diagnosen kronisk whiplash-syndrom, at der er en klar tidsmæssig sammenhæng mellem den aktuelle skade og de efterfølgende symptomer. Endvidere at den aktuelle skade har været af en vis styrke.", Retslægerådets årsberetning 2007, side 23, spalte 2 "Analogt med andre forstuvninger rundt omkring kroppen forudsætter forstuvning af halshvirvelsøjlen en påvirkning af en vis styrke, og forstuvning ses ikke efter bagatelagtige påvirkninger." og retslægerådets årsberetning 2008, side 11, spalte 2 "Whiplash eller piskesmæld er betegnelsen for en skademekanisme, der rammer halshvirvelsøjlen, hvor denne udsættes for en kraftig acceleration/deceleration påvirkning med mulig forstrækning af led, ledbånd, sener og muskler i halshvirvelsøjlen." og side 12, spalte 1 "En tidsmæssig sammenhæng mellem uheldet og de efterfølgende symptomer, et traume af en vis styrke og fravær af andre plausible forklaringer taler for, at whiplash traumet har spillet en rolle for opståelsen af det kroniske smertesystem."

Der spørges med reference til Retslægerådets årsberetning 1998-1999, som i den udvalgte tekst rummer det efterspurgte svar.

Legemlige, fysiske skadefølger forudsætter en vis fysisk påvirkning, som kan være mekanisk, kemisk, termisk eller af en anden art. For mange påvirkninger findes der grænseværdier i forhold til risiko for skadevirkning. Det gælder for mange kemiske påvirkninger, ioniserende stråling og en række andre forhold. Men i relation til smertetilstande forårsaget af biluheld er der ikke på et videnskabeligt grundlag etableret nogen nedre grænser for, hvornår en mekanisk påvirkning kan være skadevoldende. Det er derfor et generelt synspunkt, at Retslægerådet finder, at der kræves en påvirkning af en vis styrke. Men man har ingen absolut viden om, hvor svag en påvirkning kan være og samtidig være tilstrækkelig.

Spørgsmål J:

I tilslutning til svaret på spørgsmål G, jf. svaret på spørgsmålet 1, ønskes det oplyst, om vurderingen alene baserer sig på anamneseoptagelsen og den angivne tidsmæssige sammenhæng.

Spørgsmålet er uklart formuleret og kan ikke besvares.

...

Spørgsmål L:

I tilslutning til besvarelsen af spørgsmål 1 bedes det oplyst, om angivelsen af, at klagerne skulle være nytilkomne, alene beror på anamneseoptagelsen.

Angivelsen af "nytilkomne smerter i nakken" er retslægerådets forståelse af den praktiserende læges notat: "29.07 påkørte familien et rådyr.....siden tiltagende smerter i nakkeregion".

Spørgsmål M:

I tilslutning til Retslægerådets besvarelse af spørgsmål B, 3. led bedes Retslægerådet oplyse, om Retslægerådet fortsat er af den opfattelse, at relationer mellem påkørsler og udvikling af kroniske smertesymptomer ikke er entydige, og om årsager til sådanne smertetilstande kan være mange og komplekse, jf. Retslægerådets besvarelse i højesteretssagen refereret U. 2011.128 H (bilag G).

Spørgsmålet er af generel karakter og besvares ikke.

...

Spørgsmål O:

I tilslutning til svaret på spørgsmål D ønskes det oplyst, om sagsøgers lidelse må betegnes som funktionel forstået på den måde, at sagsøger synes plaget af somatiske symptomer, og hvor det tilsyneladende ikke er muligt at finde en medicinsk eller kirurgisk sygdom, som kan forklare symptomerne på tilfredsstillende vis.

Det er uklart for Retslægerådet, hvilken lidelse hos sagsøger, der tænkes på og som ikke kan forklares medicinsk eller kirurgisk, og som derfor må betegnes som funktionel.

Spørgsmål P:

Afviger de symptomer, sagsøger angiver, fra symptomerne fra de mest almindelige funktionelle syndromer, så som kronisk træthedssyndrom, fibromyagi, colon irritabile mv.

Spørgsmålet er generelt for så vidt angår sammenligningen af syndromatiske tilstande.

En vurdering af ”de symptomer, sagsøger angiver” kræver konkretisering af symptomernes art foruden præcisering af tid og kontekst; symptomer kan ikke ansues uafhængigt af den sammenhæng, hvori de forekommer.

Spørgsmål Q:

På lægekonsulentforanledning anmodes Retslægerådet videre om at besvare nedennævnte spørgsmål.

...

V4 Retslægerådet bedes oplyse, hvilke parakliniske radiologiske fund, der er gjort ved røntgen, CT-scanning og MR-scanning. Diagnoser for disse fund bedes oplyst.

MR-skanning af columna cervicalis, Horsens, 06.08.08:

Normal form og højde af hvirvler og iv-rum. Ingen traumatiske forandringer. Der er intet knoglemarvsødem. Der er diskret osteochondrose c 5/6 med mindre ossøse randudbygninger. Ingen prolaps. Spinalkanalen og medulla er normale. Normale krumninger. Ingen bløddelsforandringer, specielt intet ødem på STIR-sekvensen.

MR-skanning af columna lumbalis, Horsens, 07.07.10:

Normal form og højde af hvirvlerne med normalt knoglemarvssignal.
Normale krumninger. Ingen hvirvelskred eller traumatiske forandringer.
Diskret nedsat vadindhold i 1. og 2. lumbale discus. Ingen prolaps eller
rodkanalstenose.

V5 Retslægerådet bedes oplyse, om der ved de parakliniske radiologiske undersøgelser er fundet forandringer, som kan have en traumatisk genese.

Nej.

V6 Retslægerådet bedes oplyse, om der ved de parakliniske radiologiske undersøgelser er fundet forandringer, som kan have degenerative (aldersbetingede) forandringer og dermed ikke en traumatisk genese.

Ja, i beskeden grad.

V7 Retslægerådet bedes oplyse, om der er sket en forværring af helbredelsestilstanden efter den er blevet varig.

Spørgsmålet er uklart formuleret og kan ikke besvares.

V8 Retslægerådet bedes oplyse, om der er tale om hårdtvævsskader med strukturelle objektive forandringer, eller om der udelukkende er tale om bløddelsgener.

Der er ikke konstateret traumatisk betinget beskadigelse af rygsøjlen. Man kan antage, at muskelsmerter og ømhed skan skyldes mekanisk påvirkning f sådanne bløddele, men der er sjældent objektive fund af betydning.
..."

Efter modtagelse af Retslægerådets erklæringer har Arbejdsskadestyrelsen på parternes anmodning afgivet nye udtalelser i sagen af 20. marts 2015.

Af den første udtalelse fremgår:

"...

Vurdering af varigt mén

Vores lægekonsulent med speciale i neurokirugi har deltaget ved vurderingen af det varigt mén.

Grundlaget for vores vurdering:

- Oplysningerne fra ovennævnte vurderinger
- Der er ikke tilgået sagen nye lægelige oplysninger, fraset Retslægerådets udtalelser.
- Ved speciallægeundersøgelsen den 23. juni 2008 klagede [REDACTED] over kraftig hovedpine, nakkeskuldsmerte, lave lænderygsmarter med stråling til højre ben og forværring ved belastning.

Dertil er det beskrevet, at hun ikke længere var i stand til at koncentrere sig om læsning og hukommelsesspil, og at hun udtrættedes hurtigt.

Forudsætning for vurdering:

- Vi er anmodet om at afgive en udtalelse baseret på samtlige oplysninger, idet det vurderes af [REDACTED] at Retslægerådets besvarelse alene er baseret på sagsøgers angivelser af strakssymptomer.

Retslægerådet har i 2013 besvarelsen af spørgsmål 1 anført, at [REDACTED] konsulterede egen læge 3 dage efter uheldet med klager over nytilkomne smerter i nakken, at lægen fandt stivhed og bevægelsesindskrænkning af halshvirvelsøjlen ledsaget af muskelspændinger, og at det journalførte taler for, at sagsøger ved uheldet pådrog sig en forstuvning af nakken.

Vi har ved aktuelle gennemgang inddraget sagens oplysninger herunder oplysningerne om skadesmekanismen.

Vi har noteret os, at der er lidt forskellige angivelser af skadesmekanismen, som det også er beskrevet i brev af 14. juni 2012 ved [REDACTED] advokat.

Det er således beskrevet, at der dels er sammenstødet med et rådyr og dels en hård opbremsning forud for sammenstødet.

Det er vores vurdering, at denne skadesmekanisme med sammenstødet med et rådyr (med vægt på max 30 kilo) ikke er en påkørsel, der er egnet til at forvolde en forvridning af halshvirvelsøjlen.

Det er ligeledes vores vurdering, at en opbremsning ikke er af sådan en styrke, at den medføre en nakkeforvridning.

Vi finder herefter under inddragelsen af de primære akter i sagen, at der ikke sandsynlig årsagssammenhæng til de klager, [REDACTED] frembyder ved egen læge 3 dage senere.

Det bemærkes herved, at vi er opmærksomme på Retslægerådets vurdering. Vi finder dog herved, at Retslægerådet ved sin besvarelse ikke har udtalt sig om den konkrete skadesmekanisme – eller om påkørslen med et rådyr konkret kan forklare nakkesmerterne.

Under inddragelse af alle sagens oplysninger herunder Retslægerådets besvarelse fremkommer vi til en vurdering, der er enslydende med vurderingen, som den fremgår af vores udtalelse af 1. juni 2012 samt efterfølgende brev af 6. juli 2012.

På grund af manglende årsagssammenhæng imellem den beskrevne

skadesmekanisme og efterfølgende udvikling af gener vurderes méngraden herefter uændret til mindre end 5 procent og erhvervsevnetabet til mindre end 15 procent.

Vi henviser således herefter i det hele til begrundelsen, som den fremgår af ovennævnte udtalelse – og har ikke yderligere bemærkninger til denne vurdering."

Af den anden udtalelse fremgår:

"Vurdering af varigt mén

Vores lægekonsulent med speciale i neurokirurgi har deltaget ved vurderingen af det varige mén.

Grundlag for vores vurdering:

- Oplysningerne fra ovennævnte vurderinger
- Der er ikke tilgået sagen nye lægelige oplysninger, fraset Retslægerådets udtalelser.
- Ved speciallægeundersøgelsen den 23. juni 2008 klagede [REDACTED] over kraftig hovedpine, nakkeskuldsmerte, lave lænderygsmarter med stråling til højre ben og forværring ved belastning. Dertil er det beskrevet, at hun ikke længere var i stand til at koncentrere sig om læsning og hukommelsesspil, og at hun udtrættedes hurtigt.

Forudsætning for vurdering:

- Vi er anmodet om at lægge Retslægerådets udtalelser af 14. maj 2013 og af 26. juni 2014 til grund ved vurderingen.

Retslægerådet har i 2013-besvarelsen af spørgsmål 1 anført, at [REDACTED] konsulterede egen læge 3 dage efter uheldet med klager over nytilkomne smerter i nakken, at lægen fandt stivhed og bevægelsesindskrænkning af halshvirvelsøjlen ledsaget af muskelspændinger, og at det journalførte taler for, at sagsøger ved uheldet pådrog sig en forstuvning af nakken.

I besvarelsen af spørgsmål B har Retslægerådet anført, at med en varighed på mere end 1 år, vil der være i overensstemmelse med almindelig anerkendt medicinsk sprog at tale om en kronisk smertetilstand, samt at lokalsymptomer fra halshvirvelsøjlen generelt er uspecifikke, men den tætte tidsmæssige relation taler for nakkedistorsion forårsaget af trafikuheldet.

I besvarelsen af spørgsmål E har Retslægerådet anført, at lænderygsmarter er almindelige i befolkningen og kan ikke i den aktuelle sammenhæng kædes direkte sammen med uheldet den 29. juli 2007.

Retslægerådet har i 2014 i besvarelsen af spørgsmål I anført: at en

legemlig fysisk skadesfølge kræver en vis fysisk påvirkning; at for så vidt smertetilstande forårsaget af biluheld er der ikke nogen nedre grænse for, hvornår en påvirkning kan være skadevoldende; at det er Retslægerådets synspunkt, at der kræves påvirkning af en vis styrke; og at man ikke har viden om, hvor svag en påvirkning kan være og samtidig være tilstrækkelig.

Retslægerådet har i besvarelsen af spørgsmål L anført, at angivelsen i spørgsmål 1 af nytilkomne smerter er Retslægerådets forståelse af egen læges notat efter hændelsen.

Retslægerådet har i besvarelsen af spørgsmål v5 og v6 anført, at der ikke ved skanning er fundet forandringer af traumatisk genese. Der er i beskeden grad fundet degenerative forandringer.

Vi har ekstraheret ovennævnte besvarelser, da de er relevante for ménvurderingen, og da de dermed ligger present for vores vurdering.

På baggrund af Retslægerådets besvarelse, er det lagt til grund, at [REDACTED] har følger efter uheldet i form af nytilkomne gener fra nakken, som de blev præsenteret ved egen læge 3 dage efter uheldet.

Vi har i forlængelse af ovenstående lagt til grund, at [REDACTED] har følger efter skaden i form af forvridning af halshvirvelsøjlen med nakkesmerter.

Vi har herefter vurderet, at følgerne modsvarer angivelserne i méntabellens punkt B.1.1.1.

Vi vurderer derfor, at skaden den 29. juli 2007 har medført et varigt mén på 5 procent.

Vi er opmærksomme på, at [REDACTED] også ved speciallægeundersøgelsen i 2008 klagede over lændesmerter og kognitive gener med hukommelses- og koncentrationsbesvær.

Det er herved vores vurdering, at [REDACTED] lændesmerter ikke ses beskrevet som debuteret ved aktuelle hændelse, og de angiver på grund af manglende årsagssammenhæng ikke belæg for et yderligere mén.

Det er ligeledes vores vurdering, at de kognitive gener ikke ses beskrevet i nødvendig tidsnær sammenhæng med hændelsen. Angivne klager giver dermed ikke belæg for yderligere mén.

Erhvervsevnetab:

Tidligere vurdering af erhvervsevnetabet

Vi har tidligere vurderet, at skaden har medført et erhvervsevnetab på mindre end 15 procent

Vurdering af erhvervsevnetabet

Erhvervsevnetabet er 15 %

Grundlaget for vores vurdering af erhvervsevnen før skaden:

- [REDACTED] er uddannet advokatsekretær fra 1985.
- Hun havde arbejdet som advokatsekretær frem til 2004.
- Fra 2004 frem til aktuelle hændelse havde hun arbejdet som bogholder og sekretær i sin ægtefælles firma med salg af granitbordplader.
- Hun oplyser at have haft en indtægt på 30.000 kr. om måneden.

Vi har lagt vægt på, at det ikke er oplyst, at være erhvervsmæssige funktionsbegrænsninger forud for skaden.

Grundlaget for vores vurdering af erhvervsevnen efter skaden er:

- [REDACTED] henvendte sig til kommunen den 18. september 2009, hvor det er registeret, at hun havde været sygemeldt fra den 30. juli 2007.
- Det beskrives i kommunens akter, at hun den 23. august 2007 delvist genoptog arbejdet.
 - Arbejdstiden udgjorde 18 timer om ugen.
 - Ved samtale med kommunen den 19. marts 2008 oplyste hun, at det gik dårligt, og hun frembød klager over træthed, hovedpine og smerter i højre ben.
 - Hun kunne ikke forestille sig et arbejde, hvor hun kunne præstere mere end de nuværende 4 timer dagligt.
 - Den 29. maj 2008 oplyste hun, at hun ikke havde fysiske eller psykiske belastninger i sin arbejdssituation, og at hun ikke kunne huske navne og for eksempel ikke kunne koncentrere sig om at spille med børnene.
 - Kommunen sagsbehandler opfattede en vis usammenhæng, da disse aspekter – med at huske og koncentrere sig – var til stede i de mange forskellige daglige arbejdsopgaver, hvor det var nødvendigt at fokusere.
 - Kommunens lægekonsulent mente i november 2008, at [REDACTED] måske kunne profitere af et smertetaklingsforløb, han henvist til, at hun var und og, og at skaden ikke så gammel.
 - Ved afslutningsstatus i april 2009 blev det konkluderet, at der var tale om en kronisk vedvarende smertetilstand med kognitive gener og lavt funktionsniveau, hvor bedste beskæftigelsesprognose var etablering på særlige vilkår, hvor hun allerede var ansat med en niveau på 3 1/2 timer, 4 gange om ugen.
 - [REDACTED] blev i januar 2009 tilbudt ansættelse på fleksjobvilkår i sit hidtidige arbejde med et jobindhold lydende på daglig

ledelse, bogholderi, regnskabsfunktioner, opsøgende salgsarbejde, support og øvrige administrative opgaver og koordinationsopgaver.

- Arbejdstiden er angivet til 14 timer ugentlig.

- [REDACTED] oplyste i november 2011, at hendes månedlige indtægt udgjorde 35.000 kr. månedligt, og at de var nødsaget til at have en minimum en fuldtidsansat til at varetage de opgaver, hun ikke længere kunne klare på grund af sin hukommelse og sin nedsatte arbejdstid.

- Hun skrev yderligere, at hun håbede at kunne bibeholde de nuværende antal jobtimer, men at det havde mange kropslige og personlige omkostninger, at hun havde brug for meget hvile og hendes koncentrationsevne og hukommelse stort set er væk.

Vi har med Retslægerådets besvarelse in mente lagt til grund, at der er skaderelaterede funktionsbegrænsninger i form af nakkesmerter.

Det er også indgået i vores overvejelser, at Retslægerådet har udtalt, at der ikke foreligger specifikke lægelige fund, som kan henføres til hændelsen.

Vi har herved noteret os, at det fremgår af de sociale og lægelige akter, at [REDACTED] begrænsninger relaterer sig dels til helbredsgener fra nakken, men at også andre gener med lændegener og kognitive gener har haft betydning, og at disse konkurrerende gener, foruden skadens følger, også vurderedes tillagt betydning ved kommunens indstilling til fleksjob.

Det må herved anses for sandsynligt, at [REDACTED] vil være funktionsindskrænket inden for de fleste arbejdsområder på grund af gener fra nakke og ryg og kognitive klager. Vi vurderer herved, at hendes erhvervsudnyttelse vil betinge relevante skånevilkår med en vis reduceret arbejdstid; svarende til ikke mere end en halvtidsbeskæftigelse.

Vi har ved vurderingen lagt til grund, at det af [REDACTED] [REDACTED] angivne lønniveau udtrykker hendes erhvervsmæssige værdi, idet anden påvirkning af virksomhedens økonomi ikke er dokumenteret eller på anden måde sandsynliggjort.

På baggrund af Retslægerådets udtalelse og vurdering af skadens følger har vi udledt, at der alene er relativt begrænsede skadesfølger med nakkesmerter, mens der er mere væsentlige gener og begrænsninger tilknyttet det øvrige genebillede.

På nævnte baggrund har vi ved vurderingen af erhvervsevnetabets størrelse vurderet, at den aktuelle sociale- og erhvervsmæssige situation mest væsentligt skyldes andre helbredsmæssige forhold end nakkesmerter.

Vi skønner dog, at de beskrevne gener i begrænset omfang har påvirket [REDACTED] erhvervsevne, og derfor er medvirkende til

hendes aktuelle erhvervsmæssige situation, hvor hun er i fleksjob.

Vi vurderer derfor, at de beskrevne gener fra nakken har medført et erhvervsevnetab på skønsmæssigt 15 procent"

Forklaringer

[REDACTED] har forklaret, at hun er uddannet advokatsekretær og har arbejdet som sådan i flere år. På et tidspunkt 2004 blev hun ansat i sin mands virksomhed. På daværende tidspunkt og indtil juli 2007 havde hendes mand en kompagnon, der ejede 50% af virksomheden. Hun fik på daværende tidspunkt en månedsløn på 25.000 kr. I juli 2007 steg hendes månedsløn til på 35.000 kr./md. Der var ikke anden begrundelse herfor, end at de nu ejede virksomheden selv. Hendes mand, som ikke arbejdede i virksomheden, fik ikke løn i virksomheden. Virksomheden solgte granitbordplader til køkkenfirmaer. Virksomheden gik konkurs. Hun husker ikke nærmere om, hvornår det var. De startede en ny virksomhed op, med hende selv som daglig leder, en freelance sælger/agent på provisionsløn samt en ansat montør.

Hun husker ikke noget fra selve uheldet. Hun husker, at hun sad drejet om mod bagsædet og talte med [REDACTED]. Det næste hun husker er, at hun stod udenfor bilen. De havde været ude med deres datter hos hendes forældre. Derfor ved hun, at det var en søndag. Efter uheldet kørte de hjem og var bare glade for, at det kun var bilen, der kom til skade. Hun havde ikke ondt på det tidspunkt. Hun tog på arbejde dagen efter. Op af formiddagen fik hun kraftig hovedpine, hvilket hun aldrig tidligere har haft. Hun kørte hjem, gik i seng og stod først op tirsdag morgen. Da hun ville lukke hunden ud, besvimede hun. Hun tog på arbejde, men havde det dårligt, og blev derfor sendt hjem. Onsdag morgen, da hun var på vej på arbejde, mødte hun en nabo, som sagde hun så meget dårlig ud. Naboen anbefalede, at hun tog til lægen. Hun kontaktede lægen, som undersøger hende. Hun fortalte lægen, at hun havde ondt i nakken og lænden, men lægen koncentrerede sig mest om hendes nakke. Han sendte hende til fysioterapi. De næste to år gik hun til fysioterapeut 1-2 gange om ugen. Da generne ikke blev mindre, anbefalede han hende, at få kraniosekralterapi. Det fik hun ca. 50 gange, hvorefter hun blev henvist til en fysioterapeut i Malling, der skulle være særlig dygtig i forhold til whiplash gener. Han gik hun hos ca. 20 gange, inden han sagde, at han heller ikke kunne hjælpe hende. Hendes helbredssituation i dag er uændret.

Efter uheldet blev hun i første omgang sygemeldt i 14 dage. Herefter blev hun deltidssygemeldt, hvilket hun var, indtil hun fik bevilliget flexjob. Hun har været gennem flere forløb for at få afklaret, hvor mange timer hun kunne arbejde om dagen.

I 2004 inden uheldet var hun sygemeldt fordi hun havde det psykisk dårligt. Det var arbejdsbetinget, og mens hun var ansat hos advokat [REDACTED]

Hun husker ikke, at hun i efteråret 2006/foråret 2007 har haft kontakt til sin læge og været sygemeldt med stress. Det var muligvis i forbindelse med, at hendes mand købte sin kompagnon ud. Hun husker ikke, at hun i maj 2007 var ved læge med "tennisalbue". Hun har i hvert fald ikke været til fysioterapeut hermed. Hun husker heller ikke, at hun måneden før uheldet var ved lægen med forhøjet blodtryk.

Det selskab, der senere gik konkurs, blev stiftet i 2004. I årene efter gav det så vidt hun husker overskud. Hun husker ikke, hvor stort overskuddet var. Hun havde ikke så meget med økonomien at gøre. Det stod kompagnonen for. Hun bogførte blot. Hun var med i Italien et par gange for at købe ind. Efter stiftelsen af det nye selskab tjente de penge nogle af årene.

Ved sammenligning af hendes arbejdsopgaver før og efter uheldet, har hun nu ikke længere så meget tastearbejde. Der er ikke ansat flere på kontoret efter uheldet end før.

Kommunens forslag om, at hun kunne holde fri 2 timer midt på dagen var ikke hensigtsmæssig, fordi det var stressende for hende at forlade arbejdspladsen efter 2-3 timer for at komme igen. Hun husker ikke, at hun har talt med socialrådgiveren om de psykiske og fysiske belastninger, hun havde på arbejdet. Hun klarede arbejdsdagen med små sedler o.l. for at huske de forskellige ting. Hun tror, at den dårlige hukommelse skyldes uheldet, hvilket hun bygger på sine samtaler med diverse speciallæger.

Det er korrekt, at hun den 1. september 2012 blev ramt af en bold i hovedet, hvilket blev anmeldt som en arbejdsskade men ikke anerkendt som sådan. Hendes gener blev anderledes efter uheldet i 2012, men hun kan ikke forklare, hvordan de er anderledes. Det var bl.a. hendes søvn, der blev anderledes. Smerterne blev ikke anderledes.

[REDACTED] har forklaret, at han er gift med sagsøgeren. Uheldet skete i forbindelse med, at de kom kørende ind i et skovområde. [REDACTED] sad med sikkerhedssele på, vredet rundt mod bagsædet, mens hun talte med [REDACTED] der sad på bagsædet. Vidnet så i et splitsekund, at der kom et dyr ud fra skoven. Han prøvede at undvige, samtidig med at han forsøgte at bremse. Efter han havde ramt dyret, holdt han ind til siden for at se, hvad der var sket med dyret, der lå i vejkanthen. Det var død. De ringede til alarmcentralen, hvor de blev henvist til Falck. Han fik rettet lidt på bilens forlygte og forskærm, så de kunne køre hjem. Skaden var i højre side. Dagen efter fik [REDACTED] det dårligt.

De kørte ikke over dyret på noget tidspunkt. Dyret løb ind i bilen. Han kørte mellem 80-85 km/t. forud for uheldet. De havde ikke travlt. Han bremsede ned med en mellemtning mellem en blød opbremsning og en katastrofeopbremsning. Han forsøgte at undvige dyret, men det lykkedes ikke.

Virksomheden, hvor [REDACTED] arbejdede, købte han i 2004 af et konkursbo.

Han købte den sammen med en kompagnon. Han arbejdede i virksomheden men på lav sats. Han driver et tømrerfirma ved siden af. Tømrerfirmaet er hans hovedbeskæftigelse. I 2006 fik vidnet lymfekræft, hvilket fik kompagnonen til at ville købet vidnet ud. Det endte med, at det i stedet var kompagnonen, der blev købt ud i 2007. [REDACTED] blev ansat i firmaet i 2004. [REDACTED] og hans kompagnon arbejdede ikke godt sammen. [REDACTED] startede med en månedsløn på 25.000 kr. og endte på en månedsløn på 35.000 kr. Han husker ikke baggrunden for lønstigningen. Resultaterne i virksomheden var ikke "prangende". Det var ikke nogen guldgrube. Der var 2 år, så vidt han husker 2005 og 2006, hvor det gav overskud, men ellers gav det underskud. De to år med overskud lå på ca. 18.000 kr. det ene år og ca. 140.000 kr. det andet år, mens årene med underskud lå mellem 25.000 kr. til 300.000 kr. Efter [REDACTED] blev syg, gik det noget i stå i virksomheden. Virksomheden gik konkurs i 2010 på grund af manglende salg og manglende ledelse. Markedet var også ved at være mættet. De startede en ny tilsvarende virksomhed op med en enkelt ansat til at hjælpe med salget. Han blev ansat som teknisk tegner. Den ansatte skrev fakturaer, men ellers lavede han ikke noget af det. [REDACTED] tidligere havde lavet. Virksomheden er nu lukket. Det blev den i 2014. Der har aldrig været overskud i det nye selskab.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har gjort gældende, at årsagssammenhængen mellem ulykken og sagsøgerens gener er dokumenteret ved Retslægerådets udtalelse, der vedrørende årsagssammenhæng har forrang frem for en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen jf. Højesterets afgørelser offentliggjort i UfR 2011, side 1985 og UfR2012, side 2637.

Størrelsen af mengrad og erhvervsevnetab er godtgjort ved Arbejdsskadestyrelsens udtalelse af 20. marts 2015, som er den udtalelse, der danner grundlag for sagsøgerens erstatningsopgørelse. Tilsidesættelse heraf forudsætter, at sagsøgte fører bevis for, at der er sikkert grundlag for at tilsidesætte Arbejdsskadestyrelsens vurdering. Denne bevisbyrde er ikke løftet, jf. særligt Retslægerådets svar på spørgsmål 9.

Arbejdsskadestyrelsens begrundelse for afgørelsen om, at der ikke er årsagssammenhæng, bygger på en vurdering af, at uheldet ikke er "egnet" til at påføre skade. Det afvises imidlertid af Retslægerådets erklæringer. Der foreligger ikke i sagens dokumenter i øvrigt oplysninger, der afkræfter "egnetheden". Tvært imod støtter de lægelige oplysninger og den kommunale tilkendelse af flexjob, at det er uheldet, der har forårsaget erhvervsevnetabet.

Sagsøgerens tab skal opgøres som sket.

Udgiften til fysioterapeut er dokumenteret ved de fremlagte bilag sammenholdt med sagsøgerens forklaring om i hvilket omfang, hun har været hos fysioterapeut.

Godtgørelse for svie og smerte udbetales så længe, man er sygemeldt. Det fremgår utvetydigt af sagens dokumenter, at sagsøgeren har været sygemeldt siden få dage efter uheldet, og fortsat er sygemeldt, idet tilkendelse af flexjob må sidestilles med, at sagsøgeren fortsat er syg. Uanset om sygemeldingen også måtte være begrundet i andre forhold, fører hovedårsagslæren til, at uheldet må anses for årsagen til sygemeldingen. At sagsøgeren i en del af perioden alene har været deltidssygemeldt kan muligt føre til, at godtgørelsen kun skal udmåles til halv takst pr dag. Henset til sygemeldingens samlede længde medfører dette imidlertid ikke nogen ændring i påstanden, idet sagsøgeren også i det tilfælde skal have tilkendt maksimumbeløbet i godtgørelse for svie og smerte.

Der er mellem parterne enighed om den beløbsmæssige opgørelse af men-godtgørelsen.

Opgørelsen af erhvervsevnetabet er sket i henhold til erstatningsansvarslovens § 5 jf. § 7, på grundlag af sagsøgerens årsindtægten i året forud for uheldet. Denne årsindtægt er i god overensstemmelse med, hvad arbejde af den pågældende karakter, jf. Danmarks statistik, blev honoreret med på det pågældende tidspunkt. Det bestrides, at sagsøgeren i relation til tabets opgørelse skal anses for selvstændig erhvervsdrivende.

Der skal ved omkostningsafgørelsen tages hensyn til, at det har været nødvendigt for sagsøgeren at anlægge sagen, for at få sagsøgtes anerkendelse af, at der er årsagssammenhæng. Den beløbsmæssige opgørelse af kravet, herunder at kravet er væsentligt nedsat, er derfor ikke af afgørende betydning. Påstanden blev nedsat umiddelbaet efter, at Arbejdsskadestyrelsens afgørelse forelå. Sagsøgeren skal derfor, hvis sagsøgeren får helt eller delvist medhold, anses for den vindende part. Ved fastsættelse af størrelsen af omkostningerne skal der tages hensyn til sagens langvarige forløb, at der har været afholdt syn og skøn i form af en Crash-test, og at der har været flere forelæggelser for arbejdsskadestyrelsen og retslægerrådet.

Sagsøgte har gjort gældende, at sagsøgeren ikke har ført bevis for, at de gener, hun angiver at have, kan relateres til påvirkninger i forbindelse med færdselsuheldet den 29. juli 2007 med en sådan sandsynlighedsgrad, at en årsagssammenhæng er godtgjort.

Det må i overensstemmelse med DanCrash-rapport af 8. marts 2010 lægges til grund, at påkørslen alene har medført en hastighedsændring på omkring 1 km/t. og ikke over 2 km/t. En så beskeden hastighedsændring opfylder ikke forudsætningen om, at en traumemekanisme med følgevirkninger, som angivet af sagsøgeren, kræver "en vis styrke".

Retslægerrådet har ikke villet forholde sig til de tekniske beregninger. Det forhold, at der videnskabeligt ikke er dokumenteret en nedre grænse for på-

virknings skadeevne, kan ikke tages som udtryk for, at så beskedne påvirkninger rent faktisk kan påføre personer fysisk skade, og slet ikke af et omfang som angivet af sagsøgeren. I modsætning til Retslægerådet har Arbejdsskadestyrelsen forholdt sig til kraftpåvirkningens skadeevne, og det må i overensstemmelse med Arbejdsskadestyrelsens vurderinger af 1. juni 2012 og 20. marts 2015 lægges til grund, at der ikke er årsagssammenhæng hverken helt eller delvist mellem sagsøgerens smerteklager og påvirkninger, der kan relateres færdssuheldet den 29. juli 2007.

Der foreligger således ikke det fornødne sikre bevis for en årsagssammenhæng, hvortil bemærkes, at retspraksis stiller krav om et kvalificeret bevis.

At Retslægerådet giver udtryk for, at en tidsmæssig sammenhæng "taler for en sammenhæng", er ikke udtryk for, at Retslægerådet anerkender en årsagssammenhæng. En konstatering af årsagssammenhæng bygger således på en række andre forudsætninger end blot en tidsmæssig sammenhæng jf. bl.a. Retslægerådets årsberetning fra 2008. At retslægerådet konkret anfører, at det ligger uden for rådets sagkundskab at vurdere hastighedsændingens betydning, skal ses i lyset af, at Retslægerådet i en række andre sager har udtalt sig herom, jf. bl.a. højesterets afgørelse offentliggjort i UfR 2011, side 128 og retslægerådets årsberetning 2007, hvor det anføres, at det lægevidenskabeligt ikke synes muligt at anlægge et skøn over den konkrete relation mellem påvirkningen og en mulig skade, hvorfor skønnet må overlades til parterne eller til domstolene.

Retslægerådet udtaler sig reelt kun om, hvad der taler for årsagssammenhæng men ikke, at der rent faktisk er årsagssammenhæng. De har ikke villet udtale sig i relation til kravet om, hvad der skal forstås ved "en vis styrke". Rådets bemærkning i spørgsmål 5 om, at der ikke ses "nogen iøjnefaldende alternativ forklaring" på sagsøgerens gener/skader skal ses i lyset af, at nakkespændinger, som de sagsøgeren angav ved første lægebesøg efter hændelsen, er almindeligt forekommende i den danske befolkning også hos personer, der ikke har været udsat for traumer. Det er almindeligt antaget, at årsagerne til smertetilstande som sagsøgerens kan være mange og komplekse, og at det er forbundet med stor usikkerhed at fastslå årsagen til en sådan udvikling. Udviklingen af et sådant genekompleks må videre betragtes som en inadækvat følge af en påvirkning, der er så beskeden som i denne sag.

Endvidere bestrides størrelsen af det rejste krav som udokumenteret.

Det fremgår således af de lægelige bilag, at sagsøgeren i perioden op til uheldet har haft flere gener, som hun har fundet det nødvendigt at konsultere læge om. Det er derfor usikkert, hvad der har været årsag til hvad, hvorfor alene en mindre del af generne - om nogen - kan henføres til uheldet.

For så vidt angår udgiften til fysioterapeut ses denne ikke at være dokumenteret i den angivne størrelse.

Der er endvidere ikke dokumentation for, at sagsøgeren har været sygemeldt i et sådan omfang, at hun er berettiget til maksimal godtgørelse for svie og smerte.

Erhvervsevnetab er opgjort på grundlag af sagsøgerens årsindtægt. Det må imidlertid på grundlag af forklaringerne og de sociale akter lægges til grund, at sagsøgeren reelt har været selvstændig erhvervsdrivende. Den aftalte løn kan derfor ikke lægges til grund ved vurderingen af årsindtægten. Den skal i stedet fastsættes til et skøn på grundlag af virksomhedens resultater. Efter forklaringerne har virksomheden reelt været underskudsgivende gennem en længere periode og har dermed ikke kunnet bære den udbetalte løn. Der er derfor ikke grundlag for at fastsætte erhvervsevnetabserstatningen som sket.

Rettens begrundelse og afgørelse

Bevisbyrden for, at der er årsagssammenhæng mellem sagsøgerens gener og færdselsuheldet den 29. juli 2007, påhviler sagsøgeren.

Ved vurderingen af, om der er ført bevis for årsagssammenhæng i det foreliggende tilfælde, må der tages hensyn til karakteren af færdselsuheldet med lav påkørselshastighed og dermed beskeden kraftpåvirkning jf. Dan-Crash testen, den generelle karakter af de fleste af Retslægerådets svar på de stillede spørgsmål og til, at den smertetilstand, som sagsøgeren lider af, er karakteriseret ved symptomer, der er hyppigt forekommende i den almindelige befolkning og uden objektivet konstaterbare årsager.

Retslægerådet har, særligt i svaret på spørgsmålene 2, 4 og 5, anført, at den tidsmæssige sammenhæng kan tale for årsagsforbindelse og at der ikke ses nogen "iøjnefaldende alternativ forklaring". Det er imidlertid ikke noget sted anført om og med hvilken sandsynlighed alle eller dele af sagsøgerens gener må antages at være forårsaget af uheldet den 29. juli 2007.

Retslægerådet har i svaret på spørgsmål I bl.a. anført, at "i relation til smertetilstande forårsaget af biluheld er der ikke på et videnskabeligt grundlag etableret nogen nedre grænse for, hvornår en mekanisk påvirkning kan være skadevoldende. Det er derfor et generelt synspunkt, at retslægerådet finder, at der kræves en påvirkning af en vis styrke. Men man har ikke nogen absolut viden om, hvor svag en påvirkning kan være og samtidig være tilstrækkelig."

Den i sagen foreliggende udtalelse fra Retslægerådet giver herefter ikke grundlag for at konkludere, at sagsøgerens gener er forårsaget af færdselsuheldet den 29. juli 2007.

Det fremgår af Arbejdsskadestyrelsens afgørelser, at Arbejdsskadestyrelsen ikke har fundet, at uheldet har haft en karakter, der er egnet til at påføre sagsøgeren de gener, sagsøgeren har.

Efter en samlet vurdering, hvori tillige indgår oplysningerne om sagsøgerens helbredsforhold forud for uheldet, er det herefter ikke bevist, at der er årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet den 29. juli 2007 og sagsøgerens gener eller langvarige sygdomsmedikation. Som følge heraf tages sagsøgtes påstand om frifindelse til følge.

Sagsomkostningerne er fastsat med 9.000 kr. til dækning af det af sagsøgte til Arbejdsskadestyrelsen betalte gebyr og med resten til dækning af sagsøgtes udgift til advokat incl. moms. Beløbet er fastsat under hensyn til på den ene side sagens økonomiske værdi og på den anden side sagens langvarige forløb, herunder at sagen flere gange har været forelagt henholdsvis Retslægerådet og Arbejdsskadestyrelsen. Der er endvidere lagt vægt på, at den beløbsmæssige opgørelse af sagen ikke har været genstand for væsentlig behandling under sagen, og at påstandsbetalingens oprindelige størrelse derfor ikke kan begrunde fastsættelse af et højere beløb til dækning af udgiften til advokatbistand.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, [REDACTED] frifindes.

Sagsøgeren, [REDACTED] skal inden 14 dage betale sagens omkostninger til sagsøgte, [REDACTED] med 109.000 kr.

Mette Langborg
/rkr

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Randers, den 10. december 2015.

Anne Marie Skytt Petersen, kontorfuldmægtig